

Bîrlad

Colocviul regizorilor din teatrele dramatice

Între 2 și 8 iunie s-a desfășurat la Bîrlad ultima reuniune teatrală a acestei stagiuni, înscrisă, cum e și firesc, sub semnul generos al Festivalului național „Cîntarea României”. Este vorba de cea de-a patra ediție a Colocviului regizorilor din teatrele dramatice, manifestare organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale, Comitetul județean de cultură și educație socialistă Vaslui și Teatrul „Victor Ion Popa” din Bîrlad.

Cum acest colocviu (ca orice reuniune a oamenilor de teatru, care-și propun să pună în discuție problemele teoretice ale activității lor creatoare) nu s-a putut lipsi de suportul concret, exemplificator, organizatorii au selecționat și invitat nouă colective din țară să participe cu spectacole realizate recent.

Astfel, în zilele colocviului, după-amiaza și seara, participanții la această importantă manifestare au putut vedea următoarele spectacole :

● *Iluzia optică* de Dumitru Solomon, în regia lui Cristian Nacu (Teatrul „Victor Ion Popa” din Bîrlad).

● *Neînțelegerea* de Albert Camus, în regia lui Dragoș Galgoțiu (Teatrul de Stat din Sibiu).

● *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* de Edward Albee, în regia lui Costin Marinescu (Teatrul „A. Davila” din Pitești).

● *Labirintul* de Fernando Arrabal, în regia lui Mihai Măniuțiu (Teatrul Național din Cluj-Napoca).

● *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu, în regia Nicolette Toia (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași).

● *Proștii sub clar de lună* de Teodor Mazilu, în regia lui Cristian Munteanu (Teatrul Municipal din Ploiești).

● *Tango* de Slawomir Mrožek, în regia lui Alexandru Colpacci (Teatrul de Stat din Oradea, secția maghiară).

● *Casa Bernarda Alba* de F. Garcia Lorca, în regia Ginei Ionescu (Teatrul „Nottara”).

● *Unchiul Vanea* de A. P. Cehov, în regia lui Ioan Ieremia (Teatrul Național din Timișoara).

Cum se poate observa, a fost un program bogat, cu un repertoriu reprezentativ pentru dramaturgia contemporană românească și, de asemenea, pentru dramaturgia universală, clasică și modernă. (Cronicile la aceste spectacole au fost publicate în numerele anterioare ale revistei noastre).

Cum iarăși se poate remarca, au fost prezente colective importante din țară, Capitala fiind și de această dată în inferioritate (numerică). Au intrat în discuție și în competiție realizările unor regizori tineri și foarte tineri, deși manifestarea a fost, ca și la alte ediții, deschisă tuturor vîrstelor.

Dar programul spectacolelor nu poate fi judecat desprins de contextul tuturor manifestărilor care au avut și vor avea loc pe distanța acestui an. Cele anterioare, precum și cele anunțate în perspectiva imediată, pînă la sfîrșitul anului, permit trecerea în revistă, punerea în discuție, aprecierea tuturor realizărilor care prezintă interes pentru viața noastră teatrală, pornind de la dramaturgia românească și sfîrșind cu arta spectacolului contemporan, judecat în toate componentele sale.

Diminețile, au fost organizate discuții pe marginea spectacolelor prezentate. Inceputul discuțiilor a fost făcut întotdeauna (la inspirata inițiativă a organizatorilor) de dialogul purtat de regizorul spectacolului cu un tovarăș de breaslă, prilej de aprofundare teoretică a problemelor concrete ale spectacolului, de polemici amicale și stimulatoare, de confesiuni pline de interes. Discuțiile, la care au participat regizori *, actori, critici, activiști culturali, au depășit cu regularitate cadrul strict al subiectului (spectacolul sau spectacolele precedente), tinzind să generalizeze, să sintetizeze, să dea valoare teoretică problemelor abordate, anticipând benefic, pregătind, pfațind colocviul final.

Reuniunea de la Birlad a fost întregită de alte acțiuni (vizitarea unor obiective economice din județul Vaslui, întâlniri cu artiști amatori și cu spectatori). Participarea publicului la spectacole a fost numeroasă, edificatoare pentru interesul pe care teatrul îl stărnește printre oamenii muncii, stimulatoare pentru colectivele aflate la Birlad cu acest prilej. Sub toate aspectele, reuniunea colocvială de la Birlad, generos găzduită de forurile locale, și-a dovedit nu numai utilitatea, dar și însemnătatea în ansamblul vieții noastre teatrale contemporane.

Rep.

Dezbaterile teoretice

În intenția organizatorilor, acest colocviu ar fi trebuit să-și concentreze dezbaterile teoretice în ultimele două zile.

În fapt, nu s-a întâmplat chiar așa, și cred că este foarte bine că nu s-a întâmplat chiar așa. Nu pentru că programul stabilit n-ar fi fost respectat și realizat cu scrupulozitate. Și nu pentru că în ultimele două zile n-ar fi existat o solidă „preparație” teoretică, care să incite la dezbateri și să dea acestora tenta de generalizare cuvenită (ba chiar, grație „referatelor” foarte serioase prezentate de regizorii Alexa Visarion, Nicoleta Toia și Dan Micu, această „preparație” a atins o notă de gravitate neașteptată). Ci pentru că atmosfera specifică de colocviu, de discuție colegială, nu o dată contradictorie, dar mai întotdeauna sinceră și blajină, această atmosferă aparte, deci, a existat — și nu exagerez! — în permanență la Birlad, reușind pînă la urmă să se transforme într-un adevărat *climat*, de foarte bun augur pentru momentul actual al teatrului românesc.

Discuțiile au fost uneori interminabile (fie pentru că porneau de la puncte de

vedere ireconciliabile, fie că erau dintre acelea pe care nu e bine să le terminăm niciodată); ele s-au desfășurat ori în „plenul” participanților (în fine, aproape în „plenul...”), ori în grupuri mai restrînse, formate citeodată întimplător, de cele mai multe ori în temeiul unor afinități; în holul teatrului, în clubul său, în sală, pe stradă, la hotel, în restaurante, într-un cuvînt, peste tot, ziua, seara, chiar noaptea; dar — și aici cred că stă semnul care distinge în mod special *climatul* acestui colocviu — nu au fost niciodată anoste, de complezență.

Notez cîteva impresii.

● Refuzul teatrului steril, gol de idei sau morocănos, neinspirat în forme — un „gen” (dacă se poate spune așa) de teatru care nu propune nimic și nu duce nicăieri. La fel de nociv cînd se prezintă sub forma unor concepte schematice, ce ascund în realitate doar vidul, ca și atunci cînd încearcă să mascheze sub artificiiile formei o derută totală în ceea ce privește rostul teatrului și specificul său. Din păcate, între spectacolele înscrise pe agenda Colocviului au existat și asemenea mostre. Din fericire, prezența lor era confortabil contrabalansată de adevărate spectacole de idei, ca și de adevărate experimente, fertile în sensuri și, mai ales, în posibile dezvoltări ulterioare.

* Intrucît la Birlad a avut loc un colocviu deschis tuturor, și cu precădere regizorilor, vă oferim lista celor prezenți. Ei reprezintă mai puțin de jumătate din numărul total al regizorilor aflați în activitate: Al. Colpacci, Mircea Cornișteanu, Dragoș Galgoțiu, Ioan Ieremia, Gina Ionescu, Petru Ionescu, Raluca Iorga, Seprădi Kiss Attila, Magdalena Klein, Kovacs Adam, Adrian Lupu, Aureliu Manea, Sanda Manu, Costin Marinescu, Mihai Mănuștu, Eugen Mercus, Dan Micu, Gh. Miletneanu, Cristian Nacu, Viorica Petre, I. G. Rusu, Sergiu Savin, Nicolae Scarlat, Nicoleta Toia, Alexa Visarion.

● Leit-motivul „neînțelegerii“. A apărut des în înfruntările de opinii, făcându-ne pe toți să ne simțim „vinovați“ — expresia îi aparține lui Alexa Visarion — de o racilă mai generală a teoriei teatrale de la noi: imprecizia termenilor, lipsa de rigoare în folosirea lor. „Nu ne ascultăm reciproc cu atenție, spunea cineva, sau — când ne ascultăm — de multe ori ne înțelegem anapoda“. De unde, prin revers, și una dintre reacțiile generale cele mai benefice ale acestui colocviu — apelul la înțelegere, altfel spus, respectul convorbitorului, efortul de a te integra înții sistemului său de referințe, pentru a-l putea combate apoi, eventual. O astfel de „neînțelegere“ i-a opus, la un moment dat (o opoziție care, probabil, acum a și încetat să mai existe) pe Dina Cocea lui Valentin Silvestru: prima, cu autoritatea ei recunoscută, de mare acrită, **invoca dreptul actorului de a nu se lăsa „maltratat“, în numele unei vagi idei de expresie formală, cel de-al doilea — invocând, la rindu-i, accesul tuturor opiniilor la legitimitate, spunea, în fapt, același lucru: că efortul maxim nu se**

justifică decât prin valoare maximă. Un simplu „malentendu“.

● Tot Alexa Visarion puna în circulație, într-un cerc mai restrâns, o idee care implică, indiscutabil, o doză de tristețe. „Noi — spunea el — ne raportăm mereu la spectacolele anilor '60, pentru că acelea erau adevăratele spectacole mari, care au determinat o anume evoluție a teatrului românesc. Cei care lucrăm acum nu sîntem decît o generație de tranziție, care asigurăm — fiecare cît poate de onest — supraviețuirea marelui teatru, în așteptarea noului val care trebuie să apară, să egaleze și să întrecă momentul '60“. Venind din partea unui regizor cu destule succese, cu un „program“ personal definit cu strictețe, o astfel de confesiune te pune pe gînduri.

● Revelația Manca. Aureliu Manca este la granița celor două generații pe care le evoca Visarion. Controversat (pe bună dreptate, cred) de multe ori, i s-a recunoscut întotdeauna talentul. Nu și rezultatele. Îl știam complicat, stăpînit

Premiile

Marele premiu (ex aequo)

● **ALEXANDRU COLPACCI**, pentru spectacolul **Tango** de Slawomir Mrozek (Teatrul de Stat din Oradea, secția maghiară).

● **COSTIN MARINESCU**, pentru spectacolul **Cui i-e frică de Virginia Woolf?** de Edward Albee (Teatrul „A. Davila“ din Pitești).

Premiul I

Nu s-a acordat.

Premiul II

● **DRAGOȘ GALGOȚIU**, pentru spectacolul **Neînțelegerea** de Albert Camus (Teatrul de Stat din Sibiu, secția română).

Premiul III

● **IOAN IEREMIA**, pentru spectacolul **Unchiul Vanea** de A. P. Cehov (Teatrul Național din Timișoara).

Diploma revistei „Cronica“

● **GINA IONESCU**, pentru spectacolul **Casa Bernarda Alba** de F. G. Lorca (Teatrul „Nottara“).

Diploma revistei „Familia“

● Spectacolului **CUI I-E FRICĂ DE VIRGINIA WOOLF?** de Edward Albee (Teatrul „A. Davila“ din Pitești), pentru omogenitatea colectivului de actori.

„Tango“ de Slawomir Mrozek (Teatrul de Stat din Oradea-secția maghiară)

de angoase, ceșos. L-am redescoperit, prin foarte numeroasele sale intervenții, la Colocviu, într-o cu totul altă lumină. Senin, chiar stenic, așa zice, Manea a devenit un apologet al teatrului eficient, în tentativa sa de a modela, în bine, omul. O mare disponibilitate sufletească, o evidentă generozitate caracterizează etapa sa actuală (un spectacol al său, văzut recent la Cluj-Napoca, *Acești nebuni jăfarnici*, confirmă această supoziție). Bine informat (făcînd însă prea des uz public de informația sa), Manea „riscă” să ne facă surpriza ivirii unui nou teoretician al teatrului, foarte proaspăt, incredibil de optimist. Tot Manea explica, la un moment dat, un fapt demn de tot interesul: „M-am exersat ani de zile pe piese din dramaturgia clasică, pentru a putea aborda acum, în plenitudinea forțelor mele, dramaturgia originală”. Vom urmări cu îndreptățit interes înlăptuirea acestor intenții.

● Reproșul dramaturgilor. Parcă în replică la cele afirmate de Manea, Theodor Mănescu (și nu numai el) le reproșă amical regizorilor că nu o dată și-au

exersat talentul pe opere minore, lipsite de semnificație, ale dramaturgiei originale, evitînd — poate din comoditate — contactul cu piesele „cu probleme” din aceeași zonă literară. Nu s-a prea răspuns acestei melancolii de dramaturg.

● Intrarea în arenă a criticilor literari. Prezenți la colocviu prin Laurențiu Ulici și Valentin Tașcu, ei au adus, incontestabil, un spor de substanță estetică dezbaterilor. Cantonaji mai mult în estetica literară decît în cea teatrală (în special al doilea), ei se anunță drept concurenți redutabili pentru criticii dramatici tradiționali.

● Cod, semne, limbaj. Sînt cuvinte care au revenit obsesiv în această săptămînă. Din păcate, ele semnificau de multe ori contrariul lor — lipsa unui cod, nesemnificativul, incongruența exprimării.

● Întoarcerea spre public. A fost cerută de mai toți vorbitorii, fie critici, fie creatori de spectacole, fie dramaturgi. Faptul că aproape toate spectacolele intrate în palmares au fost și mari succese de public dovedește o consonanță fericită între „cerere” și „ofertă”. Să sperăm că va spori „oferta”, calitativ și cantitativ.

● Publicul. A fost prezent, nu numai ca atare, în sala de spectacole, dar și ca participant la dezbateri. Reprezentanții săi s-au numit Mihai Vicol, localnic, Murgur Popovici, un pasionat de teatru venit, pe banii lui, de la București, pentru a urmări lucrările Colocviului. Surprinzător prin siguranța analizelor lor, cuceritori prin opțiunile lor, ce se îndreptau spre avangarda gustului teatral. A mai fost și o scrisoare a unei eleve din Birlad adresată Sandei Manu, președinta juriului, scrisoare admirabilă prin sinceritatea și luciditatea ei, de fapt o scrisoare de dragoste adresată Teatrului, încercată de iluzii, dezamăgiri, speranțe.

Acestea au fost doar o parte dintre problemele ridicate în Colocviul regizorilor de teatru. Nu sînt acestea toate, și poate nu sînt cele mai importante...

Dinu KIVU

„Cui i-e frică de Virginia Woolf?” (Teatrul „A. Davila” din Pitești)

